

Læringskrav og pensum i obligasjonsrett II (pengekravsrett) – 6 sp.

Beskrivelse av fagområdet:

Faget pengekravsrett omhandler pengeforpliktelser. Reglene er i stor utstrekning felles for pengekrav, uavhengig av det rettslige grunnlaget for kravet. Pengekravsretten omhandler blant annet regler om frigjørende betaling, renter, samskyld og regress, overdragelse av krav og foreldelse. Bruken av elektroniske betalingsoverføringer har ført til stadig økende problemer med feilbetalinger som følge av svindel. Rettslige konsekvenser av slike feilbetalinger er i en viss utstrekning regulert på EU/EØS-nivå, særlig i det reviderte betalingstjenestedirektivet.

Læringskrav:

Kunnskaper

Studenten forventes å ha god forståelse om følgende temaer:

- Pengekravsrettens rettskilder
- Reglene om frigjørende betaling; (tid og sted for betaling, betalingsmidler etc.)
- Regler om avsavnsrente ved utilsiktet kreditt
- Økonomiske rettsvirkninger av betalingsmislighold; forsinkelsesrente og erstatning
- Overdragelse av enkle fordringer og forpliktelser
- Reglene om samskyld og regress
- Hovedreglene om foreldelse
- Rettslige konsekvenser av feilbetalinger, herunder læren om *condictio indebiti* og andre grunnlag for tilbakesøking
- Rettslige konsekvenser av uautoriserte betalingstransaksjoner, herunder reglene i finansavtaleloven og det reviderte betalingstjenestedirektivet om dette

Ferdigheter

Studenten skal kunne

- Identifisere og drøfte pengekravsrettslige problemstillinger
- Anvende pengekravsrettslige regler på praktiske situasjoner
- Drøfte og ta stilling til rettspolitiske spørsmål som ligger i skjæringsfeltet mellom hensyn til avtalefrihet, kreditorvern, rettsikkerhet og forbrukervern.

Generell kompetanse:

Studenten skal kunne

- Benytte sine kunnskaper i pengekravsrett i praktisk arbeid i domstolene, advokatfirma, ulike typer av private virksomheter og offentlig forvaltning og å selvstendig vurdere reglene rettspolitisk.

Hovedlitteratur:

Trygve Bergsåker, Pengekravsrett, 4. utgave (Oslo 2019):

- Kapittel I, Innledning (16 sider)
- Kapittel II, Betalingstid. Betalingssted. Moderne betalingsformidling. (8 sider)
- Kapittel III, Renter og rentes renter (25 sider)

- Kapittel IV, Overdragelse av fordringer og forpliktelser, bortsett fra punktene 1.3, 2.3.3, 2.3.4, 3.2 og 3.3 (17 sider)
- Kapittel VI, Samskyld og regress (31 sider)
- Kapittel VIII, Rettsvirkninger av betalingsmislighold, med hovedvekt på forsinkelsesrenter (27 sider)
- Kapittel XIV, Oppgjør (13 sider)
- Kapittel XV, Foreldelse (38 sider)

Hans Fredrik Marthinussen, *Forsinkelsesrente og norsk fakturapraksis*, Lov og Rett 2006 s 549-560. (11 sider)

Marte Eidsand Kjørven, *Who Pays When Things Go Wrong? Online Financial Fraud and Consumer Protection*, European Business Law Review 1/2020 (32 sider)

Oskar Otterstrøm, *Tilbakesøking ved feilbetaling*, Lov og Rett nr. 7 2020 (21 sider)

Totalt: 239 sider (40 sider per studiepoeng. Dvs. 240 sider for 6 studiepoeng)

Tillegglitteratur:

Hans Fredrik Marthinussen, *Rett til å betale kontant?* Lov og Rett nr. 9 2019 (15 sider)

Trygve Bergsåker, *Renter på lønnskrav*, Sui Generis: Festskrift til Stein Evju 2016 s. 78-87 (FEST-2016-se-78 (9 sider)

Karl Rosen, *Solidaransvar ved ansvar i og utenfor kontrakt – Rt-2005-870*, Tidsskrift for eiendomsrett 2005 s 115-119 (4 sider)

Taylor, John L; Galica, Tony, *A New Code to Protect Victims in the UK from Authorised Push Payments Fraud*, Banking & Finance Law Review; Toronto Vol. 35, Iss. 2, (May 2020): 327-332. (6 sider)

Inge Lorange Backer, *Sakskostnader, forsinkelsesrente og overprøving*, Lov og Rett 2013 s. 321-322 (LOR-2013-321) (3 sider)

Bjarte Thorson, *Gruppevoldtekt Hva er en og hva er flere krenkelser? Oppreisningsforpliktelser. Solidaransvarsregelen i skadeserstatningsloven § 5-3. Rt-2008-65, Nytt i privatretten nr. 2 2009 s. 15 (NIP-2009-2-15)*

Avtalerett

Beskrivelse av fagområdet

Reglene om inngåelse og tolkning av avtaler – som studiemessig er lagt til Privatrett I – har tradisjonelt vært oppfattet som en del av avtaleretten. De deler av avtaleretten som inngår i Formuerett I, gjelder først og fremst reglene om avtaleinngåelse ved hjelp av fullmektig og reglene om ugyldighet.

Reglene har særlig forbindelseslinjer til to av de andre fagene i Formuerett I og II:

For det første må avtalerettens regler om fullmakt ses i sammenheng med selskapsretten, idet det er forbindelseslinjer mellom selskapsrettens regler om representasjonsrett og avtalerettens regler om fullmakt og annen representasjon.

For det annet må avtalerettens regler om ugyldighet ses i sammenheng med obligasjonsretten (kontraktsretten og pengekravsretten). Det er forbindelseslinjer mellom avtalerettens regler om ugyldighet og obligasjonsrettens regler om kontraktsbrudd. Det er også forbindelseslinjer mellom avtalerettens regler om ugyldighet og obligasjonsrettens regler og prinsipper om kontraktsrevisjon (lempning). Et eksempel er avtaleloven § 36, som dels er en ugyldighetsregel og dels en lempningsregel. Avtaleloven § 36 er i hovedlitteraturen lagt til avtaleretten, mens den ulovfestede revisjonsregelen - forutsetningslæren - er lagt til obligasjonsretten. I avtaleretten inngår også en redegjørelse for hva ugyldighet er, forskjellige former for ugyldighet, samt reglene om habilitetsmangler, tilblivelsesmangler og innholdsmangler.

Forbrukervern er et viktig aspekt ved ugyldighetsreglene, som det også er ved viktige deler av obligasjonsretten. Reglene må forstås i lys av den forbrukerrettslige utvikling i EU.

Læringskrav

Det kreves god forståelse av:

- Reglene om inngåelse av avtale ved fullmektig.
- Hva det innebærer at en avtale er ugyldig, og virkningene av at gyldig avtale ikke er kommet i stand.
- Ugyldighetsregelen i avtaleloven § 33.
- Avtaleloven §§ 36 og 37, også i lys av direktiv 93/13 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler

Det kreves kjennskap til

- Andre enn de ovennevnte ugyldighetsreglene

Ferdigheter

Studentene skal kunne

- Identifisere og drøfte avtalerettslige problemstillinger om fullmakt og ugyldighet
- Anvende avtalerettslige regler om fullmakt og ugyldighet på praktiske situasjoner
- Drøfte og ta stilling til rettspolitiske spørsmål knyttet til regler om fullmakt og ugyldighet, blant annet i lyst av hensynet til avtalefrihet, forutsigbarhet, rettsikkerhet og forbrukervern.

Generell kompetanse

Benytte sine kunnskaper i avtalerett i praktisk arbeid i domstolene, advokatfirma, ulike typer av private virksomheter og offentlig forvaltning, og å selvstendig vurdere reglene rettspolitisk.

Litteratur

Innføringslitteratur

Alternativ 1:

Woxholth, Geir: Avtaleretten i et nøtteskall, 3. utgave, Oslo 2017. Følgende deler og kapitler inngår:

- Del 2: Avtaleinngåelse, kapittel 9
- Del 3: Ugyldighet

Alternativ 2:

Kåre Lilleholt i Harald Irgens-Jensen (red.) Knophs oversikt over Norges rett, 15. utg., Oslo 2019, §§ 39-41, 47, 48.III, V og VI.

Hovedlitteratur

Alternativ 1 (ca. 130 s.):

Woxholth, Geir: Avtalerett, 10. utgave, Oslo 2017.

Følgende deler, kapitler og punkter inngår:

- Del II, kapittel 13 til og med punkt 3.7
- Del III, kapittel 1 til og med kapittel 5 punkt 4

og

Hov, Jo og Høgberg, Alf Petter: Obligasjonsrett, 2. utg., Oslo 2017 kapittel 22.3

Alternativ 2 (ca. 100 s.):

Lilleholt, Kåre: Kontraktsrett og obligasjonsrett, Oslo 2017.

Formatted: Norwegian (Nynorsk)

- Kapittel 4.1, 4.2, 5.3 og 6
- Kapittel 27 til og med kapittel 32

Under begge alternativene kommer følgende i tillegg, som belyser EU-rettens betydning:

Giertsen, Johan: *Avtaler*, 3. utg., Oslo 2014, kapittel 25 (10 s.)

Tillegglitteratur

En vesentlig del av hovedlitteraturen dreier seg om ugyldighet og avtalerevisjon etter avtaleloven § 36. For mange kan det være nyttig å lese ulike fremstillinger om dette, som nærmer seg bestemmelsen fra dels ulike vinkler. Nedenfor følger noen slike fremstillinger:

-
- **Hauge, Hilde:** Avtaleloven § 36 som bidrag til forbrukervernet belyst ved Røeggendommen, *Jussens Venner*, Hefte 4/2015, s 185 flg.
- **Lilleholt, Kåre:** Revitalisering av generalklausulen? Litt om opplysningssvikt og avtalelova § 36, *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, hefte 4-5/2013 s 550 flg.
- **Woxholth, Geir:** *Avtalerett*, 10. utgave, Oslo 2017, del III kapittel 5 punkt 5 og 6.
- **Woxholth, Geir:** Utviklingen i rettspraksis om anvendelsen av avtaleloven § 36, *Jussens Venner*, hefte 4/2013, s 259 flg.

Obligasjonsrett I (kontraktsrett)

Beskrivelse av fagområdet

Obligasjonsretten er læren om skyldforhold, og kan etter norsk tradisjon hovedsakelig deles inn i kontraktsrett og pengekravsrett. Kontraktsretten omhandler kontraktsforpliktelsers innhold, endring og opphør, samt virkningen av at forpliktelser ikke blir oppfylt på riktig måte (mislighold). Stiftelse, tolkning og ugyldighet av kontraktsforpliktelser omhandles i avtaleretten, men det er nære forbindelser mellom kontraktsretten og avtaleretten. Selv om store deler av avtaleretten er plassert på første studieår, må studentene forventes å trekke på sin kunnskap derfra også ved studiet av kontraktsretten. Særlig tolkning og analyse av kontrakter, og relasjonen mellom individuelle kontrakter og bakgrunnsretten står sentralt i kontraktsretten.

Kontraktsretten grener seg ut i en rekke spesielle kontraktsforhold, som hver for seg kan ses som egne rettsområder, for eksempel kjøpsrett, entrepriserett, tilvirkningskontrakter, forsikringsrett, mellommannsrett, sjø- og transportrett mv. I den alminnelige kontrakts- eller obligasjonsretten ser vi særlig på problemstillinger som er felles for de fleste kontrakter, og som aktualiserer regler som både ligner hverandre og er beslektet i det at de ofte reflekterer noen grunnleggende underliggende prinsipper eller hensyn.

Læringskrav

Studentene forventes å ha kunnskap om god forståelse av følgende temaer

Kontrakts- og obligasjonsrettens egenart, kilder, grunnbegreper/terminologi og metode.

(Lilleholt kap 1, 2 og 7-10 og 46, Hov og Høgberg kap 1)

Prinsipper for fastleggelse av yteplikter/realforpliktelser og konstatering av mislighold, herunder særlig:

- ulike typer av forpliktelser og ytelser
- oppfyllestid og oppfyllellessted
- krav til ytelsen
- risiko for skade og oppfylleleshindringer
- prinsippene om opplysningsrisiko og misligholdt opplysningsplikt

(Lilleholt kap 12-15, Hov og Høgberg kap. 3-6)

Regler om mislighold og misligholdsbeføyelser, herunder særlig:

- alminnelige vilkår (reklamasjon ol.)
- krav på oppfyllelse og retting
- gjensidighetsbeføyelsene (tilbakeholdsrett, heving og prisavslag)
- erstatningsansvar
- brudd på kreditorplikter, kreditormora og kreditorrisiko
- Avtaler om misligholdsvirkninger, ansvarsbegrensninger mv

(Lilleholt kap. 16-24, og 26, Hov og Høgberg kap. 7-13, 15-17 og 23)

Krav mot tidligere kontraktsledd (direktekrav)

(Lilleholt kap 25, Hov og Høgberg kap 19)

Endring og opphør av kontrakter og kontraktsplikter, herunder gjennom:

- oppsigelse og avbestilling
- kontraktsrevisjon ved opprinnelig og etterfølgende forutsetningssvikt herunder avtl. § 36 og forutsetningslæren (må også ses i lys av avtalerettens læringskrav om avtl. § 36)
- avtalte endringsvilkår (dekkes kun i Lilleholt)

(Lilleholt kap 15, 17 og pkt. 19.3, Hov og Høgberg kap 22.1-22.2, 22.3.9, 22.4)

Andre og beslektede grunnlag for forpliktelser enn avtale, herunder:

- uberettiget berikelse
- forholdet til deliktsretten
- avtaler til fordel for tredjepart

(Lilleholt kap 34 og 36, Hov og Høgberg kap 2)

Partsskifte

(Lilleholt kap 38.1-38.3.2, Hov og Høgberg kap 18.1-18.2)

Samfunnshensyn, forbrukervern og lojalitet i kontraktsforhold

(Lilleholt kap 42-44, Hov og Høgberg kap 1.5.1.3 og kap 22.3 (som omfattet av avtalerettens læringskrav)

Internasjonale kontraktsforhold – lovvalg og verneting

(Lilleholt kap 45, Hov og Høgberg kap 24)

Ferdigheter

Studentene skal kunne

Identifisere og drøfte kontraktsrettslige problemstillinger innenfor ulike kontraktsområder i lys av alminnelig obligasjonsrettslige prinsipper, terminologi og teori

Anvende kontraktsrettslige regler og prinsipper på praktiske situasjoner, ved tolking, analyse og utforming av kontrakter mv

Drøfte kritisk og ta stilling til rettspolitiske spørsmål knyttet til innhold, endring, opphør og virkninger av kontraktsbrudd i ulike kontraktstyper.

Generell kompetanse

Evne til å gi obligasjons- og kontraktsrettslig teori praktisk anvendelse i domstolene, advokatfirma, forsikringsselskap, offentlig forvaltning eller andre institusjoner som arbeider med kontraktsrett og alminnelig obligasjonsrett

Forståelse for forholdet mellom generelle hensyn, positivrettslige regler og alminnelige prinsipper på ulike kontraktsområder og for ulike skyldforhold.

Litteratur

Enten:

Lilleholt, Kåre: Kontraktsrett og obligasjonsrett, Cappelen Damm Akademisk 2017, kap. 1-2, 7-26, 33-34, 36, 38.1-38.3.2, 42-46 (410 s).

eller:

Hov, Jo og Høgberg, Alf Petter: Obligasjonsrett, Papinian 2. utg. 2017, kap. 1-13, 15-17, 19, 22.1-22.2, 22.4, 23 og 24 (408 s.)

Begge bøkene dekker i all hovedsak læringskravene, men i noe varierende omfang og dybde for de ulike temaene. Lilleholts bok er nok den mest avanserte og den som gir mest å jobbe med for å trenge inn i obligasjons- og kontraktsretten, men den er karakteristisk knapp i stilen og kan fremstå krevende for enkelte. Den gir også et utsyn til obligasjonsrett i andre land, som går utover læringskravene men er nyttig for å få god forståelse av obligasjonsretten. Hov og Høgbergs bok gir en pedagogisk og oversiktlig, og noe enklere tilgjengelig, lærebok over obligasjons- og kontraktsretten, som likevel ikke har samme ambisjonsnivå eller går like dypt inn i alle temaene som Lilleholts bok.

Det finnes en svært omfattende obligasjons- og kontraktsrettslig litteratur, og også flere alternative fremstillinger av obligasjons- og kontraktsretten. Standardverket i norsk rett er likevel Viggo Hagstrøms, *Obligasjonsrett*. ~~Boken går i store deler langt utover læringskravene men Den var pøsum tidligere, og er fortsatt uunnværlig for den vil være et godt supplement for de som virkelig ønsker å fordype seg i obligasjonsretten, eller som ønsker fordykning innenfor enkelttemaer. Boken går i store deler langt utover læringskravene, men anbefales som supplerende lesning for de som ønsker å gå dypere i enkelttemaer eller obligasjonsretten generelt.~~ For å få god forståelse av enkelttemaer anbefales også at studentene bruker tid på å studere rettsstoffet, herunder kontraktsrettslig lovgivning og særlig den sentrale rettspraksis, som er referert i hovedlitteraturen. Den anbefalte tilleggslitteraturen kan bidra til bedre forståelse og andre perspektiver på enkelttemaer. Som alltid gjelder at det er rettsstoffet som knytter seg til læringskravene som skal læres og forstås, og at hovedlitteraturen kun er et hjelpemiddel i så måte.

Tilleggslitteratur

Viggo Hagstrøm, *Obligasjonsrett*, Universitetsforlaget 2. utg. 2011 ~~(Dette er standardverket i norsk obligasjonsrett, og nødvendig lesning for den som ønsker å gjøre et dypdykk i obligasjonsretten, jfr. over.)~~

Ivar Alvik, 'Alminnelige kontraktsrettslige prinsipper og kontraktstyper i norsk rett' *Jussens venner* (2017) s. 378-405

Amund Bjøranger Tørum, 'Konsekvens i formueretten' *Jussens Venner* (2002) s. 314-339

Amund Bjøranger Tørum, 'Nordisk obligasjonsrett og dens betydning for norsk kontraktsrett' *Tidsskrift for Rettsvitenskap* (2007) s. 563-578.

Lasse Simonsen, *Prisavslag og erstatning for mangler ved fast eiendom*, Gyldendal 2019.

Johnny Herre, 'Obligationsrätt i Norden – nuläge och utmaningar' *Tidsskrift for rettsvitenskap* Årg. 131 nr. 2–3 (2018) s. 272-298

Ivar Alvik, 'Endringskrav og ugyldighet i komplekse tilvirkningskontrakter' i Hjelmeng (red.), *Ugyldighet i privatretten – Minnebok for Viggo Hagstrøm*, Fagbokforlaget 2016, s. 21-48

Knut Kaasen, 'Dynamisk kontraktsrett – et fruktbart begrep?' *Tidsskrift for rettsvitenskap* (2005) s. 237-263

Erik Monsen, 'Om reklamasjonsregler, passivitetsprinsipper og realitetsdrøftelse' *Jussens venner* (2010) s. 147-203

Kåre Lilleholt, 'Om tingsskade og kontrakt' i Holgersen, Krüger og Lilleholt (red.), *Festskrift til Nils Nygaard på 70-årsdagen, 3. april 2002*, s. 171-179

Erik Monsen, 'Erstatningskrav, vederlagskrav og vinningsavståelseskrav – noen utviklingstrekk' *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* (2010), s. 1-4

[Bjarne Snipsøy, Utbedringsplikten i kommersielle tilvirkningskjøp, MarLus nr. 466 \(2016\)](#)

Trond Solvang, 'Naturalkreditors avvisningsrett' *Lov og Rett* (2015) s. 487-503

Trond Solvang, 'Sensur av ansvarsfraskrivelser – har prinsippet i Wingull-dommen (ND 1979 s. 231) satt spor etter seg?' *Lov og Rett* (2009) s. 27-42

Jens Edvin A. Skoghøy, 'Forholdet mellom ansvar overfor kommunen etter plan- og bygningsloven og ansvar overfor private i og utenfor kontrakt' *Jussens Venner* (2016) s. 189-211

Markus Hoel Lie, 'Mellom delikt og kontrakt – en analyse og vurdering av dommen publisert i Rt. 2015 s. 276 (Bori boligbyggelag)' *Lov og Rett* (2016) s. 593-614

Giuditta Cordero-Moss: 'Ulike trekk ved norsk og engelsk kontraktsrett og deres betydning for kontraktens virkninger – noen komparativrettslige betraktninger' *Jussens Venner* vol. 51, s. 276-302

Erlend Haaskjold, *Obligasjonsrett – En innføring*, Universitetsforlaget 2017 (Haaskjolds bok gir en grei innføring for den som ønsker en pedagogisk og oversiktlig fremstilling av sentrale begreper og prinsipper i obligasjonsretten men går ikke dypt nok i problematisering av enkelttemaer, begreper og systematikk til at den kan erstatte hovedlitteraturen.)

Obligatorisk kurs - JUS3111 Formuerett I

I JUS3111 er det Obligatorisk kurs. Gjennomføring er en forutsetning for at du består emnet.

Kurset tar utgangspunkt i en standardavtale. Formål ...

- Grunnleggende ferdigheter innen forhandling av kontrakter
- Utforming av kontrakter
- Analyse av kontrakt ...

Kurset består av:

- a. Innledningstime med kurslærer
- b. Fem dobbelttimer gruppearbeid uten kurslærer
- c. Skriftlig gruppeinnlevering av kontraktsvilkår
- d. Fire dobbelttimer med muntlige presentasjoner med kurslærer

Del a: Innledningstime med kurslærer

Det er krav om **100% oppmøte**. Du må møte på denne timen. Kurslærer fører oppmøteprotokoll.

Del b: Gruppearbeid uten kurslærer

Det er krav om obligatorisk gruppearbeid uten kurslærer. Det anbefales at dere bruker mellom fire til fem dobbelttimer til dette gruppearbeidet. I løpet av gruppearbeidet vil dere forberede dere til den muntlige presentasjonen og utarbeide den skriftlige gruppeinnleveringen.

I beskrivelsen av kursopplegget vil det være en beskrivelse av hvordan gruppearbeidet bør organiseres og hvilken rekkefølge dere gjennomfører de ulike elementene.

Del c: Skriftlig gruppeinnlevering av kontraktsvilkår

Det er krav om skriftlig innlevering av kontraktsvilkår som beskrevet i kursopplegget.

Del d: Fire dobbelttimer med muntlige presentasjoner med kurslærer

Hver gruppe skal ha en muntlig presentasjon en av kurstimene.

Det er krav om **75 % oppmøte**. Du må møte på tre av fire dobbelttimer. Du kan ikke ha fravær den timen din gruppe skal holde muntlig presentasjon. Kurslærer fører oppmøteprotokoll.

Godkjenning av Obligatorisk kurs

Kurset godkjennes når arbeidskrav- og oppmøtekrav i del a til d er oppfylt.

Vedtak om underkjennelse av obligatoriske arbeidskrav kan påklages.

Ikke godkjent gjennomføring av Obligatorisk kurs

Ved ikke godkjent kurs bortfaller eksamensretten i emnet. Dette er i henhold til hovedregelen i Universitets- og høyskoleloven § 3-10. Du orienteres om eventuell bortfall av eksamensretten av fakultetsadministrasjonen. Eksamensmeldingen i emnet slettes og du må utsette eksamen inntil arbeidskravet er godkjent et senere semester. Se mer informasjon om dette [her](#).